

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul III. — No. 37.

20 Septembrie. 1898

BIATA BUCOVINĂ!

Liarele nemțești dela Viena ne aduc știrea, că la alegerile pentru Dieta Bucovinei au candidat și s'au ales în orașul *Suceava* un domn oare care cu numele *Desloges*, la *Rădăuți* un oare-care *Dr. Kipper*, iar la *Siret* un alt străin cu numele *Pompe*. Camera de comerț a Bucovinei a acceptat candidatura d. *David Tittinger* și a d. *Friederich Langenhahn*. Și mai spune apoi, că al doilea reprezentant de pînă acum al camerei de comerț, d. *Jacob Kohn* a binevoit să renunțe la mandatul pe care l'a avut de o serie de ani.

Să nu te doară inima, cînd, ca Român, trebuie să citești asemenea dovezi de insolență?

Căci cum să numim altfel îndrăzneala acestor domni *Desloges*, *Kipper*, *Pompe e tutti quanti* de «a-și pune candidatura» în cercuri românești din moși strămoși? Ce caută acești venetici în districte și orașe curat românești ca *Suceava*, *Siretul*, *Rădăuții*? *Ei* au pretențiunea de a fi reprezentanți a intereselor Moldovenilor lui Ștefan cel Mare? *Ei*, acești străini de țară și de neamul ei, vor să dicteze legi pe acea bucățică de pămînt românesc?

E o colosală aroganță și un sîngeros dispreț din partea acestor pripășiți, cînd au cutezanța de a aspira măcar să fie «*aleșii*» populațiunii baștinașe din acea țărișoară.

Dar nu ne surprinde această insolență de venetici, ci ne uimește faptul că guvernul provincial al Ducatului Bucovinei găsește încă și astăzi, după atîtea amare experiențe, de cuviință să dea pe sub mîină ajutor acestor străini în potriua Românilor.

Tot mai mult se adeverește, că Austriecii propriu zîși nu-și înțeleg interesele în Bucovina, precum nu și le înțeleg nici în alte provincii. Guvernul din Viena, dacă admite asemenea părtiniri guvernamentale ale străinismului în Bucovina, dovedește că sau nu știe ce face, sau nu știe ce fac alții în numele său. Destul de rău și într'un cas și în altul.

Ni se pare însă, că el într'adevăr nu știe ce face. El e mulțumit, cînd reprezentanții săi, autoritățile din Bucovina, fac ce vor și-l lasă în pace.

Dar acest sistem e desastros nu numai pentru Români, ci chiar pentru Austria, ale cărei interese guvernul dela Viena are misiunea de a le

administra. Căci cum n'ar încolți și nu s'ar desvolta profunde resentimente în populațiunea moșneană a Bucovinei, dacă mereu i se dovedește prin vorbe și prin fapte, că numai străinii de acolo pot conta la sprijinul guvernului, sau cel puțin la nepărtinirea lui ?

Par'că nu ar fi destul de încurcate situațiile naționale în Boemia, Moravia, Silesia, Carintia etc., guvernul ține să-și creieze adversari implacabili și în Bucovina, fără a-și putea câștiga amici de ispravă. Nu cumva, cabinetul dela Viena se va fi întărind, întinzînd mereu aripele sale protectoare asupra străinilor «germani-liberali» din Bucovina? Dar nu liberalii germanii îi au făcut și îi fac obstrucție? Nu ei îi fac zile fripte ?

Dar vorba lui *Oxenstierna*: E de necrezut cu cîtă prostie se guvernează lumea, și mai ales Austria.

Suceveanu.

RAPORTUL

DINTRE

STAT ȘI LEGEA MORALĂ

DUPĂ HENRICH VON TREITSCHKE

(Urmare)

Anti Macchiavelul (scriere a lui Friederic cel Mare), care în măsura în care ca critică a marelui Florentin n'are nici o valoare, era considerabil ca program de guvernământ al lui Frideric cel mare, n'a nimerit adevărul. Abia secolului XIX, care începu a gândi istoricește, îi fu rezervat să găsească o aprețiere justă a lui Macchiavelli. În acest secol se puse mai cu teme-

problema, cum ar putea să ajungă statul scopurile sale pe tărîmul generalei legi morale.

Rihard Rothe este cel dintii, care în a sa etică a scris un capitol special despre morala politică. Toți teologii suferă însă de defectul, că nu au destule cunoștințe obiective, pe de altă parte, oamenii politici, din spirit speculativ, prea arareori se ocupă cu această chestiune. În total literatura acestei chestiuni e foarte săracă și trebuie înșine să ne găsim o eșire.

Lucrul cel dintii ce ne isbește, este faptul că statul, ca o mare instituțiune pentru cultivarea neamului omenesc, trebuie să stea sub imperiul legii morale.

E o lipsă de gîndire, cînd cineva vorbește mereu, că grațitudinea și generositatea nu ar fi virtuți politice. Să ne aducem aminte de acel impertinent și trivial senior *Felix Schwarzenberg*, care, după ce Rusia bătuse pe Unguri, zise rîzînd în batjocură: «Lumea are să fie uimită odată de lipsa noastră de recunoștință». Această enunțiațiune politică fu prea mărită atunci, și care fu consecința? Cînd Austria, în războiul oriental ce urmă, își îndeplini profeția și comise într'adevăr prostia a se a-lipi de Englitera și Franța, Rusia fu cuprinsă de o mortală ură în contra Austriei și de atunci îi se pune pretutîndene cu o implacabilă dușmănie în coaste. O pace mai generoasă de cît aceea de la 1866 nu a mai încheiat niciodată vr'un stat după un războiu glorios. Noi Prusienii, nu am luat dela Austria un singur sat, și nu a fost oare această încheiere de pace o faptă cuminție? A fost o prudență ce mergea mînă în mînă cu mărînimia. Iată dar că în linii mari, nu este adevărat că mijloacele perverse ar fi hotărîtoare în relațiunile diplomatice. Din potrivă, o politică loială și dreaptă și cîștigă mult mai repede credit, iar acest credit constituie o putere reală. Cînd statele vecine știu că: în acest guvern ne

putem bizui, în această încredere residă o anumită putere morală pentru stat.

Negreșit, mulți frazeologi de gazetari verbesc despre marii bărbați de stat ca despre o rea reputată clasă de oameni, ca și când minciuna și șarlatania ar fi nedespărțite de diplomație. Dar tocmai contrarul este adevărat. Bărbații de stat cei cu adevărat mari s'au distins tocmai și totdeauna prin o covârșitoare sinceritate. Frideric cel Mare spunea înaintea fie-cărui războiu al său, ceea ce voia să ajungă prin acest războiu. Deși el nu a disprețuit șiretenia ca mijloc politic, cu toate acestea linia fundamentală caracteristică în el era adevărul. Cu toată șiretenia în detalii, cât de puternică a fost sinceritatea masivă, cum am zice, a lui *Bismark!* Și ea era pentru el arma cea mai efectivă căci micii diplomați credeau totdeauna contrarul, când el spunea pe față ceea ce voia. Dacă ne dăm seamă de profesiunile omenesti, în care din ele se minte mai mult?

De sigur în lumea comercială; și așa a fost totdeauna. Aici minciuna în formă de reclamă, a devenit un adevărat sistem. În comparație cu această lume, diplomația apare într'o nevinovăție de turturea.

Și apoi enorma deosebire: când un speculant fără conștiință spune minciuni la bursă, el nu se gîndește de cît la propria sa pungă, un diplomat însă se gîndește la patria sa, când în v'ro transacțiune politică el se face vinovat de o întunecire a faptelor. Urmează deci, că misiunea diplomatică este cu mult mai morală decît cea comercială. Nu în minciună zace primejdia morală a diplomației ci în degenerarea spirituală ce rezultă din viața elegantă de salon.

Pretențiunea, că politica trebuie să se supună legii morale îndeobște valabile, este recunoscută și în practică. Nedreptatea și crima nu obișnuiesc a se arăta în toată goliciunea lor, ele caută mereu pre-

texte și prin aceasta se recunoaște mijlocul dominațiunea legii morale. Sunt rare acele casuri, cînd crima în politică face mărturisire. În acest cinism brutal s'au distins mai ales Francezii. Indată după ce Napoleon III își executase lovitura sa de stat, el primi pe generalii săi și atunci zise un mareșal semnificativele cuvinte: «*Sire, armata se plictisește, asupra cui să ne aruncăm?*» Aceasta este o impertinență și o goliciune a crimei, ce rarse ivește în politică. Cînd Filip II alungă pe Mauri, aceea vestită și înfiorătoare prigonire a Maurilor, el adresă tuturor curților asigurări că el s'ar fi folosit de mijloace dulci și blinde spre a converti pe Mauri.

(Va urma).

DIN PRESA DE PESTE MUNȚI

Gazeta Transilvaniei vorbind de *criza constituțională și de stat* din Austro-Ungaria, o apreciază astfel:

În dieta ungară opoziția și-a defășurat deja tiraliorii, luînd poziție în contra guvernului în comisiunile dietale și ridicînd pe îngă vechile cestiuni, alte nouă, cari privesc așa numitele ofense, ce le-ar fi suferit națiunea maghiară cu ocaziunea înmormintării Impărătesei Regine în Viena.

E vorba, că toate partidele opoziționale din dietă se vor organiza, ca în unire să atace guvernul. Banffy își da toată silința să împedecă o astfel de organizare și să despartă mai ales pe cei din partida «națională» de cei din stînga extremă. Se crede însă, că stăruințele lui nu vor avea nici un rezultat, căci Apponyiștii sunt hotărîți a se răfui pe deplin cu guvernul Banffy. Numai că nu vor începe lupta imediat, ci cevași mai tîrziu, cînd va veni la rînd grava cestiune a pactului.

Dincolo, în cealaltă parte a monarhiei, încai nici nu se mai știe, care va fi opoziția și care nu. Germanii asigură prin organele lor acreditate, că de dragul guvernării contelui Thun ei nu vor părăsi obstrucțiunea și nu vor schimba tactica lor. Deocamdată strigătul lor de arme este încă tot desființarea ordonanțelor de limbă. Dacă însă în cazul suspendării acestor ordonanțe s'ar mulcomi, ori ar continua lupta în contra guvernului mai departe, este foarte îndoios.

Cehii la rîndul lor anunță asemenea continuarea luptei fără cea mai mică șovăire pe baza pretensiunilor lor de pînă acum. Intr'o declarație, ce o publică conducerea clubului deputaților cehi din «Reichsrath» și din dieta boemă, se accentuează aceasta cu multă hotărîre.

Declarația cehică constată înainte de toate, că decisiunea prea înaltă, ca în urma morții împărătesei-regine să se sisteze orice festivitate oficială jubilară și scirea, după care monarhul în adîncul său doliu se va dedica numai afacerilor statului, au adus în primul plan criza de față constituțională și de stat. În fața fireștei nisuințe, de a se ușura domnitorilor în timpuri de mari cercări greua lor problemă, națiunea cehă — zice declarația — nu se dă îndărăt. Nimeni nu poate trage la îndoială dorința și nisuința ei după pace și liniște, și ca să înceteze odată patria iubită de-a fi teatrul celor mai sălbatice lupte de naționalitate și de partide. Nimeni n'ar fi mai mulțumit, ca națiunea cehică, dacă s'ar putea stabili o pace durabilă între cele două națiuni ale Boemiei.

Însă — continuă declarația — nu e permis de a se abusa cu acest sentiment. Nimeni nu poate pretinde dela națiunea cehică, ca să mai lase și din puținele drepturi ale sale și să sisteze orice luptă, ce a pornit'o pentru a valida interesele ei naționale, politice și de stat. Nici atunci

poate nu ar fi pace deplină în monarhie dacă națiunea cehă ar fi aplecată la toate. Mișcarea Germană n'ar înceta dacă s'ar și suspenda ordonanțele de limbă. Pînă cînd guvernul va umbla să liniștească pe aceia cari n'au cauză de a se jălui, și nu va stărui cu energie, ca sa exercite față cu toate popoarele monarhiei, dreptul și dreptatea nu se va putea dobîndi pacea.

Așa vorbesc deputații cehi, asigurînd, că atunci, cînd vor drept și dreptate, vor și pace, dar o pace cinstită, basată pe deplina egală îndreptățire.

În cele din urmă toți vor zice și vor asigura, că numai pacea o voesc. Cu toate acestea nici că se poate cugeta astăzi la o pacinică soluțiune a crizei. Se vorbește, că «Reichsrath»-ul nici că va fi deschis mai mult, decît vre-o 10—14 zile și că îndată ce se vor arătă semnele obstrucțiunii, contele Thun va face o declarație și va disolva «Reichsrath»-ul. Pentru aceasta să fi primit deja împuternicirea Thun și să va fi pregătit deja toate pentru împărăția §-lui 14 ce va urma necesitate după disolvarea parlamentului.

Br. Banffy, din parte-i pe baza angajamentelor luate pentru cazul acesta, dă de știre de pe acum prin graiul colegului său dela finance, că a pregătit toate, ca să întîmpine o astfel de întorsătură a lucrurilor astfel, ca Ungaria cu toate astea să susțină teritoriul vamal comun.

Lucrurile se desfășură tot mai interesant, numai sfîrșitul de nu ar fi prea tragic.

Sub titlu *Politica anarhistă*, *Tribuna* publică un articol din care relevăm următoarea comparație :

Ar fi de prisos să mai spunem, că înțelegem *politica ungurească* și pe *politicii maghiari*.

Evidența ne-o dovedește, că anarhismul și politica ungurească au multe *puncte comune*.

Să relevăm numai câteva.

Așa zisul «ideal» al anarchismului este — *distrugerea universală*. Politica ungurească? Se inspiră de un «ideal» de același caracter; *distrugerea naționalităților*. Deosebirea e una singură, și asta în defavoarea Maghiarilor: aceștia sunt egoiști în «idealul» lor, urmărind numai distrugerea a tot ce ce nu este maghiar, pe cînd anarhiștii vreau totala distrugere!

«Idealul» anarhiștilor este una dintre cele mai năbădăioase utopii; acelaș lucru e și «idealul» unui «Stat național, maghiar, unitar, etc.»!

Anarhiștii sunt animați de fanatismul cel mai nebun; dar acest fanatism nu poate întrece fanatismul național al Maghiarilor!

Armele anarhiștilor sunt teroarea, asasinatul. Ei săvîrșesc crimele pentru a răspîndi teroare la dușmani și entusiasm la aderenți. Dar, în definitiv, politiciii maghiari nu manuează aceleași arme? Temnițele închisitoriale și geandarmii sălbatici nu fac decît să asasineze, moralicește și de multe ori chiar fizicește, pe luptătorii naționalităților! Stăpînitorii maghiari usează de temnițe și de geandarmi în scopul de a băga spaimă în dușmani, și de a însufleți pe aderenții lor, adică pe Maghiari!

În «propaganda» lor, anarhiștii sunt de un cinism revoltător. Dar Ungurii, sunt ei mai puțin cinici în campania lor destructivă? Cine nu-și aduce aminte de vorba supra-cinică a lui Tisza Kálmán: «*Chestia naționalităților nu există!*»; și cine a dat uitărei țipetele cinice ale presei maghiare, pe timpul Memorandului, că «*toți șefii Românilor ar trebui spînzurați!*»

Planurile lor criminale, anarhiștii le țes conspirînd în taină. Politicii maghiari întrec în acest punct pe anarhiști; ei nu conspiră în contra dușmanilor deadreptul, dar conspiră în numele acestora.

«Propaganda» anarhiștilor, dacă ea nu va fi combătută pînă în pînzele albe și exterminată, va distruge mereu la edificiul ordinii sociale.

Politica ungurească de azi, urmînd a fi tolerată și chiar sprijinită de factorii decizatori ai monarhiei noastre, — va promova în definitiv, distrugerea de ordine de Stat în Ungaria și implicit o catastrofă a monarhiei întregi.

Este o primejdie grozavă pentru societatea anarchismului, dar o primejdie înzecit mai grozavă pentru monarhia noastră e politica anarhistă a stăpînitorilor maghiari. Pentru că anarhiștii sunt puțini, și perhorrescați de o lume; stăpînitorii unguri, însă pe lîngă că sunt mulți, mai au în mîni conducerea unei țări întregi, dispun de puterea de Stat, cu toate atribuțiunile sale pe atît de fatale în mîna unor politici anarhiști, pe cît de salutare sunt ele în mîna oamenilor ordinii și dreptății.

Cu toate acestea, asistăm și astăzi la situația anormală, că tocmai politici maghiari anarhiști, a căror chintesență de principii e *distrugerea*, sunt considerați de unii — și aceștia sunt puternici, — ca un *element constitutiv în Stat!*

Ar fi timpul, ca ironica anomalie ce residă în situația asta — să fie aleasă de conducătorii naturali ai monarhiei noastre.

Factorii conducători dela Viena, pe cari fapta criminală a anarchismului din Geneva i-a isbit așa de cumplit și cari au aflat mîngiere în durerea *popoarelor credincioase*, — ar trebui să înțeleagă pînă mai e timp, că mai amenințător decît anarchismul e pentru împărăția noastră politica anarhistă maghiară.

E o crimă scîrboasă fapta lui Lucheni; dar faptele politice anarhiști din Ungaria e o *crimă de Stat!*

E o datorie pentru cei dela Viena, ca politici anarhiști maghiari să fie combătuți cu ultima rigoare, să fie reduși la neputință, să fie exterminați.

În scopul acesta înalt, merit să salveze patria din ghiarele distrugătorilor, toate popoarele credincioase ale monarhiei vor da concursul lor entusiast.

O NOUĂ PRIGOANĂ

Pentru ca să se vadă cât de minunat conglăsuiesc faptele Maghiarilor cu bunele intențiuni ale Împăratului Francisc Iosef de a restabili pacea între popoarele nenorocitei împărății, vestim cea

mai nouă osândire, aceea a unui preot român, d-l *Ioan Juca*. De astă-dată tribunalului din *Lugoș* i-a venit rîndul, ca să aducă jertfă pe altarul «dreptății» maghiare. Preotul *Ioan Juca* ci-că a ațîțat la ură în potriua nației maghiare prin faptul, că în ziua cununiei sfinției Sale a ținut poporului său o cuvîntare în care a arătat cum cei de la putere se desmiardă în averi, pînă cînd bietul țaran român muncește de dimineată pînă seara fără a i-se lăsa dreptul d'a se folosi în tignă de rodul ostenelelor lui. Tribunalul a osîndit pe preotul îngrijat de soarta poporului său la **o lună temniță de stat și la 50 fl. pedeapsă bănească**. Iată cum înțeleg maghiarii împăciuirea popoarelor!

ALEGERILE DIN BUCOVINA

Joi s'au început în Bucovina alegerile pentru dieta țării din Cernăuți. S'au făcut însă alegerile numai în comunele rurale.

Partida națională română și-a pus candidați în 7 districte electorale și a eșit victorioasă în 4 districte. Au reușit: Iancu **Lupul** (Gura Humurului); Dr. **George Popovici** (Cimpulung); Modest cav. de **Grigorcea** (Storojineț) și Tudor cav. de **Flondor** (Sirete).

La *Suceava*, contra candidatului român național V. cav. de *Pruncul*, guvernul și-a pus candidatul său, pe apostatul archimandrit *Ciuntuleac*, care a fost ales cu 57 voturi. La *Rădăuți* de asemenea guvernul a pus în coastele candidatului național român *Samoil Pivtroschi*, pe candidatul său *Ilarion Onciul*; iar în *Cernăuț*, contra candidatului partidei naționale dr. *Nicu Blându* a reușit conservatorul-guvernamental *Gustav Marin*, german care la 1892 se retrăsese din viața politică.

Luptă grea a trebuit să poarte Români

naționali la Cimpulung, unde față cu dr. *G. Popovici* guvernul a pus așa zicînd cu sila pe păr. *Balmos*, care a și primit 32 de voturi, așa că candidatului partidului român, dr. *G. Popovici* n'a primit mai mult de 37 voturi, va să dică abia c'o majoritate de 5 voturi a putu răuși. Ceilalți trei candidați naționali au răușit toți cu mare majoritate.

La Cernăuți s'au întîmplat mari volnicii. Agenții guvernului prindea electorii de pe drum și îi duceau întro grădină, unde afară de oamenii guvernului nimeni nu putea să intre. Ba s'a aflat chiar și un preot român, părintele *Vorobchievici* din *Cuciur-Mare*, care nu s'a sfiit a agita în public contra candidatului național dr. *Nicu Blându* explicînd mulțimii, că trebuie să voteze cu guvernul, căci numai guvernul poate împlini dorințele Românilor (!). Electorii au fost duși la urnă cu asistență de geandarmi și li se poruncia să voteze pentru candidatului guvernului *Gustav Marin*. Pe calea aceasta i-a succes stăpînirii a doborî pe candidatului partidei naționale române.

NOUE INFAMII

Trib. Pop. serie sub acest titlu:

Srețimea și așezămintele noastre bisericesti sunt zi de zi expuse la cele mai infame atacuri.

În Arad deodată două. Și acum a intrat în șirul profanatorilor chiar acea corporațiune, care are chemarea culturii, adevăratul corpul învățătoresc dela școalele orășenești din Arad.

Întîiu fostul director al școalelor civile din loc, cu vizirul deschis face frivola propunere în ședința senatului orășenesc, ca din *biserica gr. catolică română*, al cărei patron este orașul, să se facă munte de pietate.

A doua, corpul învățătoresc orășenesc

dă în lume prin zierele din loc cele mai infame insulte la adresa preotului gr.-or. T. Vațianu, din loc totodată catichet al școalelor orășenești, sub cuvînt, că ar fi smuls de pe peptul unui școlar român de la acele școli insigniile de doliu cu ocasiunea parastasului săvîrșit în biserica catedrală pentru Augusta împărăteasă, și că ar fi ordonat celorlalți elevi, ca să le arunce de pe piept.

În destrăbălarea sa, acest corp învățătoresc își permite a degrada pe preotul catichetul bisericii noastre într'o scrisoare lipsită de toată pudoarea, în care îi aduc la cunoștință, că nu-l țin vrednic de a mai funcționa sub un acoperămint cu dînsii.

Acest atentat îndreptat contra preotului și catichetului român este înscenat cu aceleași tendințe politice, cu cari au fost înscenate alarmările despre preținsele conjurații și mișcări revoluționare ale Românilor. Adecă cu tendința de a sgudui încrederea Monarchului mai înainte în factorii politici ai Românilor, iar acum în biserica ortodoxă.

Și nu s'au temut de Dumnezeu să profaneze chiar jalea generala, de care a fost cuprinsă toată suflarea în fața fioroasei morți a Reginei.

Căci scopul infernal li-a fost a atinge corzile cele mai delicate, rana cea vie a cassei domnitoare.

Părintele Vățianu, care ca din senin a fost atins de acest atentat, de oare-ce pe vremea imputată servia la sf-tul altar parastasul, împreună cu P. S. Episcop, și pe nimenea nici cînd n'a agrăit, cu atît mai puțin i-a smuls insigniile, a făcut arătare la Ven. Consistor, cerînd satisfacție pentru atentatul și insultele ce i-s'au făcut în calitate sa de catichet instituit de autoritatea bisericească.

Capetele încoronate cad de tăișul asasinilor crescuți în școli fără de Dumnezeu, fără de biserică; — iar aici înșiși învățătorii, preinși apostoli ai civilizațiunii comit orgii contra bisericilor și a preoțimii în numele unui falș patriotism.

Această îndrăsneală a irreligiosității este în parte fructul îngăduinței și slăbiciunii Consistoarelor noastre, — așteptăm, ca acele Consistoare, ca reprezentantele bisericii să

se trezească din letargia lor și să-și apere biserica și slujitorii ei de blasfemeia celor fără de lege.

PORTUGHESII DESPRE ROMÂNIA

Iarul portughez «*O Seculo*», cu data de 4 Septembrie stil nou, publică pe pagina întâia un lung articol despre România cu numeroase ilustrațiuni, care se văd a fi luate după natură. Întâiu e o stradă din vechiul București, apoi o doamnă în costum național, biserica Stavropoleos, un oltean cu fructe și o țarancă, ursari jucînd ursul, doi vînători și în fine un poștalion, în vechiul și pitorescul costum cunoscut de toată lumea. Articolul e semnat cu inițiala P, și pare a fi scris de un om care a vizitat România și care o iubește și o stimează foarte mult. Autorul face un scurt istoric al țării și o sumară descriere geografică, apoi se ocupă de instrucție, de agricultură, de industrie, de dezvoltarea și înfrumusețarea Bucureștilor, de sociabilitatea și ospitalitatea perfectă a locuitorilor, de dezvoltarea Românilor pe toată calea, chiar pe cea maritimă, ceea-ce probează, că autorul a vizitat de curînd țara. Din întreg articolul, plin de date foarte exacte și pline de interes, transpiră o călduroasă simpatie pentru țara românească și o adîncă încredere în viitorul ei, grație inteligenței, muncii și bravurei seculare a poporului român.

SE VAERĂ UNGURII

Împăratul Francisc Iosef a primit între altele, și deputațiunea orașului Viena, care venise să-și exprime condolențele sale cu ocazia nenorocirii întîmplăte în cassa imperială. Împăratul zise deputațiunii că doliul și compătimirea Vienei au fost sincere, mișcătoare și au dovedit

dragostea popoarelor pentru Domnitor. Împăratul mai adaugă apoi: «În privința aceasta, Vienezii sunt fără păreche, iar eu mă simțesc în mijlocul lor parcă aș trăi în mijlocul unei familii».

Această enunțiere împărătească a supărat grozav pe șovniștii unguri. *Budapesti Hirrap*, comentînd acest răspuns, sub titlul «*Recunoștință arătată Vienei*», zice:

«Precum suntem informați, cele ce s'au comunicat în ziare despre așa zisele declarațiuni ale monarhului rostite față cu primarul și vice primarii din Viena, au atins în mod foarte neplăcut cercurile politice din Budapesta și încă nu numai pe cele opoziționale.

«Se poate, ba e verosimil, că aceste declarațiuni au fost inspirate de considerațiunea față cu stările politice din Austria, dar atîta e fapt că *intimitatea și căldura lor*—dacă într'adevăr fidel reproduse au fost—*stau într'un contrast strigător atît față cu așa zisul doliu al Vinezilor, cît mai ales față cu primirea de care a fost părtașă deputațiunea Budapestei în capitala austriacă.*

Criticînd apoi pe calapodul patriotic manifestațiunile de jale ale populațiunii din Viena, «*Bud. Hirrap*» încheie astfel:

«Iar în cît privește deputațiunea Budapestei, *din locul de sus nici un cuvînt măcar de încurajare n'a căzut*, că ea poate să se roage de a fi primită în audiență pentru a tîlmăci condolențele capitalei și reședinței; ci din potrivă, dacă bine suntem informați, *i-se adusese în mod confidențial deputațiunii la cunoștință, că lucrul cel mai bun va fi de a da expresiune simfimentelor capitalei printr-o adresă.*

«Cele întîmplate în decursul zilelor de doliu în Viena vor fi puse negreșit pe tapet într'una din cele mai apropiate ședințe ale parlamentului. Este de temut, că cele scrise în foi despre primirea de eri a primarului și a viceprimarilor vor pricinui în această discuție gravaminoasă voci mai amare, de cum ar fi fost de dorit.

BIBLIOTECI POPORALE ÎN ȚARĂ

Ministrul nostru de Culte și Instrucțiune Publică a luat măsuri de a se înființa bibliotecă poporale pe lîngă toate școalele primare din România, atît dela orașe, cît și dela sate. Aceste Biblioteci vor sta sub conducerea directorului sau dirigintei școlii și vor fi puse la dispoziția publicului, puțind împrumuta cărți pentru cetire ori-ce locuitor din comună, ori din partea orașului de care se ține școala.

Regulamentul pentru funcționarea acestor biblioteci poporale, ce se vor înființa treptat, s'a publicat deja în «Monitorul Oficial». Iată cite va dispozițiuni din acest regulament:

Bibliotecile se vor forma din cărți procurate de stat, județ sau comună; apoi din donațiuni, din cărțile ce erau deja proprietatea școlii în momentul înființării bibliotecii și, în fine, din cărți procurate cu timpul din fonduri proprii ale bibliotecii, sau prin alte mijloace.

Pentru ca statul sau județul să procure cărți pentru bibliotecă, se cere, ca școală să aibă cel puțin un dulap închis cu o cheie, avînd și un sertar pentru conservarea catalogului bibliotecii și a celorlalte scripte relative la dînsa.

Afară de cărțile procurate de minister alte cărți nu vor putea fi primite în bibliotecă, decît cu aprobarea revisorului școlar.

Fiecare carte primită în bibliotecă va fi însemnată cu sigiliul școlii și cu subscrierea directorului, sau dirigintei școlii, și va purta numărul, sub care e înregistrat în catalog. Cînd însă o bibliotecă poporală ajunge să coprindă mai mult de 100 opuri directorul sau dirigintele e dator a întocmi și un catalog pe *materii*, în care toate opurile din bibliotecă se trec după legătura logică dintre ele.

Cărțile se pot împrumuta pentru cetire în localul școlii, în orele fixate de director sau diriginte și sub privigherea lui. Se pot însă împrumuta și acasă, dar numai după semnarea unui buletin de cerere. Dacă împrumutătorul va fi minor, cererea va trebui să fie scrisă și de părintele sau patronul său.

Împrumuturile se fac numai pentru cite o singură carte odată și numai pe un termen de 15 zile, acest termen însă va putea fi prelungit, dar cu condiția, ca după

trecerea primului, termen cartea să fie prezentată directorului spre controlare. Dacă pînă în 8 zile după expirarea termenului cartea nu este înapoiată bibliotecii, împrumutătorul va fi urmărit de director sau diriginte pentru restituirea prețului ei și a cheltuelilor de urmărire. Tot așa se va urma și dacă cartea se va înapoia stricată.

La sfîrșitul fiecărui an, directorul său diriginte va adresa revisorului școlar un raport separat asupra stărei bibliotecii, asupra numărului de cărți împrumutate etc.

PROCES PENTRU COMLOT

Tribuna primește următorul raport telegrafic dela Budapesta:

Eri d. a. la 3 ore s'a început procesul de presă pe care d-l avocat *Rubin Patifa* din Alba-Iulia, l'a intentat ziarului «*Budapesti Napló*» pentru cunoscutul articol fantastic, despre un pretins complot anti-patriotic, ce s'ar fi ținut în casele dînsului, pe timpul «*revoluțiunilor valahe.*»

Acusatorul, fiind absent, el a fost reprezentat prin d-l avocat de aici dr. *Tit Babeș*. Pentru articol ia răspunderea *Braun Sándor*, redactor responsabil la numitul ziar. După o pertractare de 4 ore juriu declară unanim *nevinovat* pe iscoditorul *Braun*. Tribunalul îl achită, ba mai și admoniază pe d-l *Patifa* pentru unele expresiuni din actul de acuză.

Speculativer Dynasticismus

Unter diesem Titel schreibt die Hermannstädter *Tribuna*, das publicistische Organ der rumänischen Nationalpartei in Ungarn und Siebenbürgen, einen scharfen Artikel gegen die in der letzten Zeit zu Tage tretenden aber durch und durch verlogenen «dynastischen» Declamationen der Magyaren.

Es heisst in diesem Artikel:

«Obwohl die Magyaren vom Scheitel bis zur Sohle, von den Sporen bis zum *Kalpak* antidynastisch sind, haben sie doch hie und da nüchterne Augenblicke, aber da werden sie mit einem mal fanatisch-dynastisch. Wer ihre Geschichte, ihre traditionelle Politik kennt, der weiss, was er von ihrem Gelegenheits-Dynasticismus zu halten hat. Es ist einfach ein Dynasticismus aus geschäftlicher Berechnung. Die magyarischen Politiker, die der Dynastie gegenüber stets perfid, in der Politik stets schmutzig, den Grossen gegenüber untätig, den Kleinen gegenüber stets frech waren — sie können nicht aufrichtig sein, wenn sie ihre angebliche Anhänglichkeit an die Dynastie auch noch so lärmend betheuern.

Nachdem die Zeitung hervorhebt, wie der *Magyarország* unlängst die österreichischen Erzherzoge «*Hofgesindel*» nannte, sagt sie:

«Wir glauben, diese Paar Auszüge aus den magyarischen Blättern dürften genügen, um sich von den pseudo-dynastischen Gefühlen der Magyaren zu überzeugen, und namentlich die Niederdracht der *Kosuthisten*, die sich auch als «dynastisch» geberdeten, zu erkennen.

Wir haben aber die Hoffnung, dass dieser falsche, commerciale Dynasticismus unserer Bedrucker in Wien wohl bekannt sein dürfte.»

ERGEBNISSE

DER

BISHERIGEN NATIONALITÄTEN-POLITIK

IM

HABSBURGER REICHE

Von EINEM SIEBENBÜRGER RUMÄNEN

I

Man kann vorweg behaupten, dass Nationalitäten-Kämpfe nur in solchen Staaten bestehen, in welchen es zum nationalen Bewusstsein erwachte, aber noch untergeordnete oder

gar unterdrückte Nationen gibt. Das muss heute als Thatsache angesehen werden.

Seit nahezu 50 Jahren wüthet nun der nationale Kampf auf dem gesammten, weiten Gebiete des Habsburger Reiches.

Trotz aller zur Schlichtung der nationalen Conflictte getroffenen Einrichtungen, sind die national-politischen Zustände in den beiden Reichshälften nachgerade unheimlich geworden.

Kein Staat in Europa hat seit dem, namentlich im Jahre 1848 zu allgemeinem Durchbruch und Aufleuchten gelangten Princip der Nationalitäten, derart heftige und schier endlose nationale Kämpfe innerhalb seiner Grenzen durchzumachen gehabt, wie das Habsburger-Reich.

Mannigfache Erfahrungen bei uns sowohl, wie auch in anderen den unserigen mehr oder weniger analog zusammengesetzten Staaten sprechen dafür, dass man heute, im Zeitalter des Nationalitäten-Princips, einen aus national-farblosen Zeiten überkommenen polyetnischen Staat nur auf zwei Wegen zusammenhalten kann u. zw., entweder durch irgend eine straffe Form des Absolutismus,—gleichgiltig ob dieser von Einem Monarchen oder von irgend einer bevorzugten socialen Gruppe ausgeübt wird, wenn es nur Aussichten auf die nationale Assimilation dieser verschiedenen Völker mit dem bevorzugten Einen gewährt—oder aber durch Anwendung foederalistischer Grundsätze in der Staats-Verfassung.

Denn dass das innerste Wesen aller Nationalitäten-Kämpfe eigentlich staatsrechtlicher Natur ist, das dürften die langjährigen Kämpfe in Osterreich-Ungarn jedem nüchternen Beobachter schon begreiflich gemacht haben.

Und thatsächlich bewegen sich auch alle, seit dem Auftauchen der nationalen Idee in Osterreich-Ungarn angewandten oder bloß angestrebten politischen Systeme innerhalb dieser Grenzen. Die Entwicklungs-

geschichte dieser Fragen beweist dies bis zur Evidenz.

Nach Niederwerfung der Aufstände der 48er Jahre lebten wir bekannlich im Bach'schen Zeitalter unter reinem Cäsarismus. Da erwartete man in Wien eine Lösung dieser Frage von einer «guten» bureaukratischen Verwaltung, natürlich ganz vergebens.

Schmerling regierte im Wesen nicht minder absolutistisch, doch unter dem Scheine mehr oder weniger verfassungsmässiger Formen.

Seine überspannte Idee von dem «70,000.000 Reich deutscher Nation», konnte unmöglich einen Raum für die Lösung der Nationalfrage zulassen.

Nach dem Provisorium kam Beust und zerschlug den östreichischen Knoten durch einen kühnen Hieb, welcher das Reich in zwei Staaten spaltete.

Die Idee an sich, den Magyaren Gerechtigkeit widerfahren zu lassen war jedenfalls eine kluge, doch übersah man, dass wenn auch die Magyaren am lärmendsten «ihre» Constitution forderten, wenn sie sich auch mit den Begriffen «Ungarn und Siebenbürgen» identificirten — alle übrigen Völker von der Anerkennung *dieser* Constitution nichts hören und nichts wissen wollten, da doch auch diese Völker für sich nationale Verfassungen auf ihren zusammenhängenden Gebieten, im Rahmen eines östreichischen Bundesstaates, begehrten.

Die augenscheinlichen nationalen Privilegien, die da unter dem Vorwande historischer Rechte, den Magyaren zugestanden wurden, konnten unmöglich zur Beilegung der Nationalitätenfrage beitragen.

Durch Einführung des Dualismus hat man somit nur ein Resultat erzielt: man hat an Stelle eines Nationalitäten-Staates im Reiche selbst deren zwei geschaffen, und dabei die Confusion und die Gefahren

der Nationalitätenfrage nur noch mehr gesteigert.

Den Versuch Hohenwarts, Österreich d. h. «die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder» auf Grund der mannigfachen historischen Rechte zu foederalisieren, scheiterte an der Opposition Beust's und des Grafen Andrassy.

Nun kann man getrost behaupten, dass, selbst wenn es Hohenwart gelungen wäre, den Föderalismus auf Grund rechtshistorischer Principien einzuführen, die Nationalitätenfrage heute ebensowenig gelöst wäre, wie durch alle post-Hohenwart'schen Systeme.

Denn die historischen Grenzen der verschiedenen «Königreiche und Länder» fallen durchaus nicht mit den nationalen, ethnographischen Grenzen zusammen, und diesem Umstande hat man in Österreich-Ungarn bis heute nie Rechnung tragen wollen.

Dieser Foederalismus hätte wohl mehrere Nationalitäten-Staaten innerhalb der Monarchie aufgerichtet, aber auch die Nationalitäten-Kämpfe in Permanenz erklärt.

Die deutsch-liberale Partei-Herrschaft der Aera Auersperg hatte weder ein Verständniss, noch einen Willen, diese Frage einer staatsmännisch ernstesten Lösung zuzuführen.

Die beliebten Schlagwörter von der berechtigten Vorherrschaft der Deutschen, von dem deutschen Charakter des Reiches, von der Notwendigkeit der Centralisation und was dergleichen doctrinärer Phrasen mehr sind, zeigten nur, dass die Deutsch-Liberalen unfähig waren, diese wichtige Frage von ihrem wahren Standpunkte aufzufassen und sie entsprechend zu lösen.

Da kam Graf Taaffe mit dem Oelzweig der Versöhnungs-Politik.

Indess die völlige Systemlosigkeit der Taaffe'schen Regierungskunst, das ziel- und gedankenlose Hin- und Herschaukeln, das «Fortwursteln» konnten auch keine an-

deren Resultate als die es geliefert hat, erwarten lassen.

Den Tschechen Concessionen gewähren, selbst auf Rechnung des geschlossenen deutschen Gebietes; dabei diese Concessionen so zu bemessen, dass sie faktisch zum Leben zu wenig, zum Sterben zu viel sind; diese Zugeständnisse den übrigen Nationalitäten vorenthalten; den Deutschen bis zu einem Punkte die nationale Abgrenzung zusagen, aber von einer Abgrenzung der Ruthenen in Galizien, der Slovenen in Süd-Steiermark, Kärnten etc., der Italiener im Trentino nichts wissen wollen, und so die Ruthenen der Hegemonie der Polen, die Slovenen der Vorherrschaft der alpenländer Deutschen, die Kroaten des Küstenlandes der Bevormundung des städtischen Italienertums überlassen; dabei alle möglichen nationalen Enklaven hegen und pflegen — das sind so die Hauptlinien der Taaffe'schen Politik.

Nun würde man aber dem Grafen Taaffe entschieden unrecht thun, wenn man alle diese Fehler ihm allein zuschreiben wollte. Er wollte oder konnte keine Aenderung der Staatsgrundgesetze vornehmen; folglich war er gehalten, dieselben zu achten.

Artikel 19 der Staatsgrundgesetze besagt nun bekanntlich:

«Alle Volksstämme des Staates sind gleichberechtigt, und jeder Volksstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache.»

Nachdem aber in Österreich die Nationalitäten geographisch nicht abgegrenzt sind; nachdem der angeführte Paragraph es unterlässt, die Nationalitäten *namentlich* anzuführen, er sich folglich auf alle möglichen *Enklaven* und Nationchen bezieht, so ist es diesem §-en zuzuschreiben, wenn tschechisch-nationale, slovenische, kurz slavische National-Rechte auf dem geschlossenen deutschen Sprachgebiet, deutsche

und italienische National-Rechte auf den geschlossenen slavischen Gebieten beansprucht und auch gewährt wurden.

So kam das Verlangen nach der tschechischen Komensky-Schule in Wien zu Stande; so mussten slovenische Nationalitäts-Rechte in Klagenfurt anerkannt werden; so dringt die eine Nationalität in das geschlossene Nationalitäts-Gebiet der andern ein.

Die *Deutsche Zeitung* vom 25. September 1895 sagt in einem, «*Wahlaufruf der tschechischen Wähler von Wien*» überschriebenen Artikel:

«Wir haben uns in Wien zu einer selbstständigen Phalanx zusammengeschaart, um zu erreichen, dass in Wien und in Niederösterreich überhaupt wirklich Friede und Ruhe walte und nicht ein Volk über die anderen herrsche. Denn bisher müssen wir hier ansässigen Tschechen und sonstigen Slaven uns darüber beschweren, dass die *nationale Gleichberechtigung* nicht durchgeführt ist. Da wir eine Besserung in dieser Hinsicht von den deutschen Parteien und den deutschen Abgeordneten nicht erhoffen können, werden wir uns nunmehr auf die eigene Kraft und Hilfe verlassen. Insbesondere streben wir an, dass der so zahlreichen tschechischen Bevölkerung in Wien *tschechische Schulen* zuteil werden, und dass die *tschechische Sprache*, sowohl im *Amte* als auch in der *Kirche*, die ihr nach Artikel XIX der Staatsgrundgesetze gebührenden Rechte erlange. Das wollen die deutschen Parteien nicht zugeben, und darum ist jede Stimme, welche ein Tscheche einem deutschen Kandidaten gibt, eine Schädigung unserer heiligen nationalen Sache. Landsleute! Seid dessen eingedenk, dass ihr *ein in Niederösterreich ansässiger Stamm* seid und dass euer so Viele sind, *dass ohne den Willen der Tschechen kein deutscher Kandidat durchgehen wird*; denn jede Partei wird genötigt sein, sich an euch um Hilfe zu wenden.»

So quollen alle die endlosen und nachgerade widerlichen Sprachanfragen zum grössten Teil aus dem unglücklichen § 19 der Staatsgrundgesetze hervor.

Das gegenseitige Klagen über Germa-

nisierung, Slavisierung und Italianisierung ist dabei vollkommen berechtigt. Leider ist jedwede österreichische Regierung durch den Zwang des Gesetzes geradezu genötigt, den nationalen Wirwar zu steigern.

Wenn man aber da glaubt, dass eine präzisere Stylisierung dieses Paragraphen und die nationale Abgrenzung allein den verschiedenen Völkern genügen würden, um die Frage zu lösen, so gibt man sich einer argen Täuschung hin.

Wohl würde man durch dergleichen Maassnahmen, namentlich durch die Abgrenzung das Eine: «die Wahrung des nationalen Besitzstandes» erreichen, doch zu einer ernstern Lösung dieser Frage bedarf es ganz anderer Einrichtungen.

Denn es zeugt von einem Mangel an Verständniss dieser Nationalitätenfragen, wenn man da meint, es handle sich eigentlich nur um Sprachenfragen.

Wohl tritt diese Frage am meisten in die Erscheinung der politischen Discussionen, aber weder ist sie das einzige, noch der hauptsächlichste Moment in der Nationalitätenfragen.

Die Tschechen fordern heute, wie ehemals, die Autrichtung eines böhmischen Staates; trotz aller Zugeständnisse, trotz aller «Sprachenverordnungen» sind sie heute unzufriedener, denn je, national aufgeregt und demonstrieren dabei gerne ihre russischen Sympatien, um den Deutschen Ängsten einzutreiben.

Die Deutschen selbst sind aus so mancher Stellung verdrängt worden und werden auf allen Sprachgrenzen von der slavischen Flut bedroht; trotz alledem streben sie noch immer die Vorherrschaft an, und wehren sich gegen den sie angeblich bedrohenden Foederalismus.

Die Slovenen fordern, wie ehemals, die nationale Abgrenzung des gesammten slovenischen Gebietes und dessen Autonomie; unterdessen erheben sie bittere Klagen gegen

die Vorenthaltung ihrer nationalen Rechte seitens der österreichischen Regierung.

Die Kroaten in Istrien, Dalmatien stehen in offener Fehde mit den Italienern der Städte; sie fordern unaufhörlich, an Kroatien-Slavonien «auf Grund des kroatischen Staatsrechtes» angegliedert zu werden.

Die Ruthenen Galiziens fordern ihre geographische Abgrenzung zu einer compacten und autonomen politischen Individualität, um das politische Joch der Schlachzien los zu werden, denen sie bis heute kaum ein ruthenisches Gymnasium und einige Sitze im Reichsrathe abgerungen haben.

Die Italiener verlangen die Abgrenzung des Trentino und dessen Autonomie, weil ihnen das verweigert wurde verharren sie in passiver Abstinenz.

Nur die edlen Polen, denen ganz Galizien mitsammt den 3 $\frac{1}{2}$ Millionen Ruthenen zur ausschliesslichen nationalen Domäne mit werthvollen autonomen Befugnissen zugestanden wurde, fühlen sich behaglich, und das umsomehr als ihre «Delegation» im Reichsrathe den Ausschlag gibt und sie auch zu so manchen hohen Ehren und Finanzstellen in der Staatsleitung ohne besondere Schwierigkeiten gelangen können.

Jedenfalls ein ziemlich erträgliches Provisorium bis zur «Wiederherstellung des «historischen» politischen «Reiches». Und so sehen wir, alle Nationalitäten sich rein in den Haaren liegen.

Die deutsch-liberale Presse ermangelte nie, wenn sie diese Zerfahrenheit der österreichischen Nationalitäten-Verhältnisse zur Sprache brachte, von Zeit zu Zeit ihre Leser auf die «politisch-kluge» Lösung der Nationalitätenfrage in Ungarn aufmerksam zu machen.

So eine Lösung wäre so recht das Ideal eines jeden Deutsch-Liberalen gewesen.

Mit Wehmut gedenken dabei die Liberalen der Auersperg'schen Regierungszeit, die doch so viele Vergleichungspunkte

mit der magyarischen Auffassung der Nationalitätenfrage aufzuweisen hatte.

Nun wollen wir einmal auch diese Verhältnisse näher ins Auge fassen.

Die Magyaren machten es einfach. Sie gingen von dem Standpunkte aus, «Ungarn müsse magyarisch werden, oder zu Grunde gehen.»

Da aber auch sie den äussern Schein wahren mussten, — und das gerade nicht irgendwelcher ethnischer Bedenken halber, als vielmehr aus Zweckmässigkeits-Rücksichten, denn man kann doch nicht Nationalitäten magyarisieren, wenn man es ihnen so unumwunden offen erklärt es thun zu wollen — so erbrachten sie in einem ausschliesslich aus Magyaren zusammengesetzten Parlament im Jahre 1848 das sogenannte Gesetz «Über die Gleichberechtigung der Nationalitäten.»

Von diesem Gesetze sagt z. B. Professor *Gumpłowicz*:

«Somit hat diesem Gesetz nicht einmal davon den Magyaren selbst contemplirte Ziel: die Maskirung der wahren magyarischen Staatspolitik i. e. die Magyarisierung erreicht.

Bekanntlich wurden die den Nationalitäten in diesem Gesetze eingeräumten Rechte nie geachtet, denn die Magyarisierungs-Politik ist mit Nationalitäts-Rechten begreiflicher Weise absolut unvereinbar.

Fregaristisch wurden auch den nichtmagyarischen Nationalitäten alle nationalen Adern fast unterbunden, dem Staate der ausschliesslich magyarische Stempel aufgedrückt und dieser kurzweg als «magyarischer nationaler Staat» erklärt. Die nationale Rechtlosigkeit der nichtmagyarischen Völker hier specificieren zu wollen, würde den Rahmen dieses Buches bei Weitem überschreiten.»

Bei ernsten Politikern in diesem Reiche kann übrigens die Lage dieser Nationalitäten als ziemlich bekannt vorausgesetzt werden.

Und nun, welche Resultate hat diese ihrem ganzen Wesen nach rein absolutistische Nationalitäten-Politik aufzuweisen?

Zuvörderst befinden sich diese Nationalitäten heute auf denselben Gebieten, wo sie im Jahre 1848 sich befanden, nur mit dem Unterschiede, dass sie an Zahl stetig zugenommen haben und trotz aller ihrer Entwicklung entgegengesetzte Hindernisse bemerkenswerthe Cultur-Fortschritte aufzuweisen haben.

Aber trotz des hartnäckig ablehnenden Standpunktes der magyarischen Politik, trotz der schier endlosen gerichtlichen Verfolgungen und Einkerkierungen der slavischen und rumänischen Wortführer, trotz Memorandums-Prozesse und Auflösung der Nationalitäten-Parteien seitens der magyarischen Regierungen und selbst trotz der wiederholten zeitweiligen gerichtlichen Einstellung der Nationalitäten-Zeitungen fordern die Rumänen heute, wie ehemals, die Abgrenzung und Zusammenschliessung des gesammten von ihnen bewohnten Gebietes, um auf diesem eine Autonomie national-politische Individualität zu bilden.

Die Slovaken ihrerseits fordern ebenfalls die Abgrenzung und autonome, die Serben nicht minder.

So sehen wir denn, dass trotz der Vorenthaltung aller Nationalitäten-Rechte und trotz aller Vergewaltigungen der magyarischen Staatspolitik, diese Nationalitäten bis heute auch nicht eines ihrer Rechte, auch nicht eine ihrer Forderungen aufgegeben haben.

Der am 10. August 1895 zu Budapest abgehaltene Nationalitäten-Congress atmete einen tief foederalistischen Zug.

Das Programm des dort zustande gekommenen Nationalitäten-Bundes sagte es offen, gleich in der Einleitung, aus, die Nationalitäten wollen aus den ethnographischen Verhältnissen Ungarns all' die natürlichen Consequenzen ableiten, die ihnen als recht und billig erscheinen; sie verwerfen das Nationalitäten-Gesetz als völlig unzureichend, selbst wenn es vollzogen würde; sie for-

dern nationale Abgrenzung, und je einen Landsmannminister u. s. w.

Dabei hat aber der Gegensatz zwischen Magyarenthum und den Nationalitäten einen derart bedrohlichen Charakter angenommen, dass es Wahnsinn wäre, die diesen nationalen Leidenschaften inhaerenten Gefahren für den Bestand des Habsburger-Reiches unterschätzen zu wollen, denn die Brandung der ungarischen Nationalitätenfrage bedroht heute die wichtigsten Intressen der Monarchie.

Ganz dasselbe gilt auch von der österreichischen Nationalitätenfrage.

Dass magyarischerseits die Nationalitäten und deren Bestrebungen als vaterlandsverräterisch verschrien sind, ist heute wohl *urbi et orbi* bekannt.

Aber auch Menger's Wort von den «hochverräterischen Parteien im österreichischen Reichsrath» hat Flügel bekommen, indem es als eine sensationelle Charakterisirung der österreichischen Nationalitäten-Verhältnisse die Runde durch das ganze Reich machte.

Nun sind das aber sehr traurige Zeichen der Zeit, wenn ganze Parteien, ganze Völker, ja die überwiegende Mehrheit der Bevölkerung Oesterreich-Ungarns aus «Hoch- und Landesverrättern» bestehen!

Die Ausnahmzustände in Böhmen suchten gewisse Zeitungen als die natürliche Folge der Taaffe'schen Zugeständnisse an die Slaven zu erklären, ebenso die Standrecht-Proklamirung in Prag, nach dem Sturze Bedeni's.

Nun werden aber in Ungarn die Nationalitäten seit 1867 ununterbrochen wie Heloten behandelt, selbst die kleinsten Concessionen, die sie sich in den 60 Jahren von den österreichischen Regierungen erungen hatten, wurden ihnen entzogen, der ungarische Staat ist den Nationalitäten gegenüber zum thatsächlichen Polizeistaat geworden und welch' ein merkwürdiges

Zusammentreffen in den Ergebnissen der ungarischen und österreichischen Nationalitäten-Politik!

Minister-Präsident Weckerle erklärte nämlich zweimal nacheinander im ungarischen Parlament, dass es notwendig erscheine, behufs Bekämpfung der Nationalitäten-Agitationen, Ausnahmsregeln zu treffen! Und thatsächlich leben die ungarischen Nationalitäten unter dem Drucke von Ausnahmsmassregeln!

Aber da drängt sich als die erste und dringendste die Frage auf: wie kommt es denn, dass obwohl in Österreich eine ganz andre Richtung in der Nationalitätenpolitik eingeschlagen wurde, als die in Ungarn verfolgte, die heutigen Ergebnisse hüben wie drüben wesentlich ganz gleich sind?

Denn offenbar war die 15 jährige Taaffe'sche Nationalitäten-Politik grundverschieden von der ungarischen, und doch gelangten Taaffe und Tisza-Weckerle-Bánffy zu denselben Ergebnissen: zur Überzeugung von der Notwendigkeit des Ausnahmestands! Die Nationalitäten in Österreich sollen je verhetscht worden sein; nun wird man das der magyarischen Nationalitätenpolitik nicht vorwerfen können, und doch wimmelt es in Österreich und in Ungarn von «hochverrätherischen» Parteien und Bestrebungen!

Was mag da also der Grund sein, dass diese grundverschiedenen Richtungen in der Nationalitätenpolitik Österreichs und Ungarns, doch zu einem und demselben verhängnisvollen Resultate führten?

Es ist und kann kein anderer sein, als der völlige Mangel an Verständniss für die wahren Triebkräfte der nationalen Kämpfe, und die beständige Rücksicht, nicht auf des Reiches Wohl und Wehe, nicht auf dessen Existenz-Bedingungen und naturgemässen Beruf, sondern auf die ungezügelte Herrschaft einzelner Nationalitäten in diesem *par excellence* polyethnischen Reiche.

Es ist folglich eine bodenlose Selbsttäuschung, wenn man sich da einbildet, die Taaffe'schen oder Badeni'schen «Concessionen» an die Slaven hätten der «Begehrlichkeit» der Nationalitäten Vorschub geleistet.

Im Gegentheil, jeder ruhig denkende Mensch muss sich da sagen, dass, hätte man den Slaven in Österreich keine weiteren Zugeständnisse gemacht, als die, welche sie zur Zeit Auerspergs hatten, so wäre heute ihre Opposition bedeutend anti-österreichischer und anti-dynastischer, sie wäre offen revolutionär.

Den besten Beweis haben wir dafür in dem mächtigen Aufflackern der slavischen und rumänischen Bewegung in Ungarn, wo es keine Taaffe, keinen Badeni und keinen Hohenwart-Club gab und doch allen magyarischen Vergewaltungen der zum Trotz in diesen Völkern das Bewusstsein ihrer nationalen Rechte nicht unterdrückt werden konnte.

Ja, noch mehr. Dieser Rassen-Absolutismus hat es heute zu verantworten, wenn die Nationalitäten Ungarns auf Bahnen geleitet wurden, welche für das Ansehen und den Bestand des Reiches unverkennbare Gefahren heraufbeschwören können.

Der extraparlamentäre Kampf der Rumänen und Slaven bewegt sich bekanntlich auf den Strassen und — im Auslande, in Manifesten und Pronunciamento's, in Memoranden und Massen-Deputationen, auf interparlamentarischen Friedens-Conferenzen, in fremden Parlamenten u. s. w.

Das sind die verhängnisvollen Ergebnisse des bisherigen auf verschiedenen, aber unnatürlichen Wegen, betriebenen Nationalitäten-Politik.

Aus alle dem spricht die eindringliche Lehre heraus, dass die Nationalitätenfrage hüben wie drüben weder durch Palliativ- oder provisorische *modus vivendi* Politik, noch durch absolutistische Assimilations Velleitä-

ten aus der Welt geschafft werden kann.

Naturkräftige Ideen, welche die Tiefen der Völker-Seelen aufwühlen, können einzig und allein durch ihnen genau angepasste naturgemässe innerpolitische Einrichtungen dauernd gelöst werden.

INFORMAȚIUNI

Patria din Cernăuți este număr de număr confiscată de către autoritățile de acolo.

Cu asemenea mijloace perverse crede elica străinismului din Bucovina să-și asigure hegemonia?

Slabe șanse!

Patria din Cernăuți adusesese mai deunăzi știrea că directorul școlii normale dela Cernăuți a respins o fată româncă pe cuvânt, că era îmbrăcată în haine românești.

Acum tot *Patria* anunță, că un profesor dela gimnasiul din Cernăuți a adus la conștiința băeților români un ordin al directorului care îi oprește de a mai purta brîu național românesc.

Dar de ce nu oprește acel stimabil director portul nemțesc și cel leșesc?

Ce scandal!

Cunoscutul deputat polon din reichsrath părintele *Stojalowski*, de vre-o cîți-va ani dimpreună cu un soț al său, *Studenczky*, au deschis o tipografie în *Czaeza*, comuna Trencinului în Ungaria, unde tipăreau două foi opoziționale în limba polonă.

Intr'una din ultimele zile pretorul cercului fără multă paradă a închis pur și simplu tipografia, a scos pe proprietar și întreg personalul afară și a astupat ușile și ferestrele cu scînduri, amenințînd și cu temniță pe cel ce nu s'ar supune.

Proprietarul *Studenczky*, s'ar al lui *Stojalowski* a cerut guvernului maghiar reparație și și-a luat apărător pe deputatul *Polonyi*, care vă aduce cauza în parlament.

Ziarele maghiare înregistrează această oribilă volnicie fără nici un cuvînt de reprobare.

În săptămîna trecută s'a ținut în Sibiiu examenele de ofițeri în rezervă. Resultatul examenelor pentru români e în general satisfăcător:

La artilerie au răușit toți și anume: *Corneliu Mesaros*, *Basil Crișan*, *George Dubleş*, *Sabin Henzel*, *Stoica*, *Visarion Brîndușa*. La vînători: *Val. Moldovan*, *Cornel Beșan*. La reg. 31 de inf.: *Victor Popp*, *Emil Dan*, *Ioan Boteanu*, *Axente Lene*, *Daniil Șerban*, *Iuliu Ciugudeanu*, *Nicolau Tămaș*, *Pamfilie Popescul*, *Ioan Branga*. La reg. 50 de inf.: *Săbădeanu Voina*, *Harambașa* și *Furnică*.

Citim în *Tribuna Poporului*.

Foile maghiare luînd notă despre ordinațiunea ministerului instrucțiunii publice din România privitoare la cărțile maghiare ce sunt de îngăduit în școalele maghiare din România, nu întrelasă a-și face cele mai malițioase și tendențioase observări. Cu perfidia cunoscută atrag chiar luarea aminte a ministrului de culte maghiar, că la rîndul său și el să facă asemenea celui din România. Scribii dela foile maghiare, se vede că nu mai posed nici o idee despre ce va să zică a fi moștean și ce va să zică *venetic*. Pentru ei pumnul de maghiari pripășiți în România e tot atît cît și cele trei milioane de Români, cari sunt aici încă de pe vremea cînd încă vorba ungurească poate pe pustietățile Asiei de se azia.

La Revue Artistique din Petersburg cuprinde în ultimile numere portretele a trei artiști români, care debutează actualmente la Petersburg. D-șoara *Botez*, cîntăreață româncă, cîntă la *Arcadia* numai cîntice noționale românești foarte gustate de publicul rus. D-l *Miloș Nițulescu*, un violinist excelent, dirigează orchestra română dela «*Aquarium*» cu mult succes și d-nul *Sava Pădureanu* concertează într'o mare grădină-restaurant de mai multă vreme. Musica românească le place foarte mult Rușilor.

Journal des Debats face sub titlul «*Roumanie et Bulgarie*» o interesantă comparație între politica înțeleaptă a Regelui nostru și între pornirile aventuroase ale prințului Ferdinand al Bulgariei.